

PAULOVA'EA OMOMBE'U ÉFESOPEVA'EA PE

Carta de Paulo aos Efésios

---

1 ¹ Jihi ko Pauloramō Jesus Cristo'ga moirūharamo jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki nahā Tupana'ga opota. Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me. Pe ko Tupana'ga remimo'ēharamo. Ndapepohiri pe Cristo Jesus'ga hugwi pejikovo gareheva'ero jipi. Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me – perope cidade de Éfeso pe.

² Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonoğatu ti ġa pepy'a, a'e ji.

Tupana'ga pyry hete nhande ve

³ Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko nhandepojykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga no. Ymyahū yvaga hugwi Tupana'ga omondo gwa'uvapyryva nhande pyri imomyryva nhande ve. Nhande jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi a'ea imomyryparavuhupavi nhande ve.

⁴ A'ereki ymyahū yvya apoa renonde yvaga apoa renonde Tupana'ga e'i: “Tamomyry ti ji ġa pe nehē,” ei ga. A'ea rupi ga nhande mbojikoty'aruka Cristo'ga pavēi. Nahā ga nhande mo'emo'ēi ojive. “Toko pyry ti ġa okote'varuhue'yma tuhē jirovai pyteri pe ji arōheteavo nehē,” ei Tupana'ga nhande mo'emo'eamo.

⁵ A'ereki ymyahū ga e'i ojapyakavo nhande rehe: “Amboja'oja'o ti ji ġa jijive toko ti ġa jira'yramo upa ji pyri nehē Jesus Cristo'ga manoro ġwaramo ġa ndepyga nehē,” ei ga.

“Nanongara ji apota,” ei ga.

⁶ Nahā ymyahū ga pyryvamo nhande ve nhande mo'emo'eamo nhande mongovo gwa'yramo tanhimboheteuka ti ġa pe jipyryva katukaturō ġwaramo ġa pe javo.

- Tupana'ga pyryhetero nhande ve nhande jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga remia'nguhete'ga pavēi.
- 7 Gwekoa reka'vogukaro ġwaramo omanomo Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi. Nurã Tupana'ga ndokwahava'javi nhanderekote'varuhua imomboia.
Nahã Tupana'ga pyrykatukaturu.
- 8 Nahã ga pyryhetero nhande ve ikwahapava onhimombaragwahava.
- 9 Ġwemimbotarimova'ea ġwembiepiukaripyre'yma ga ikwahavukari reki nhande ve.
A'ereki ga okwahavuka pota hete nhande ve. E'i ga: “Nahanahã ti nehē ji Cristo'ga mondoro ġwaramo ġa pyri nehē,” ei ga.
- 10 “Aerē mbapava koty ti pyry ji ve ji ġa mongopavi Cristo'ga nhi'iġa rupi yvagipeve'ġa vvyakotyve'ġa ndeheve nehē. Nahã ti ga ġapojykaharete'ga nehē, ei ga.
Cristo'ga nhi'iġa rupi ti ji imongopavi yvagipeva'ea vvyakotyva'ea reheve nehē. Nahã ti ga a'ea pojykaharete'ga nehē no.
Nahã ti Cristo'ga rekoi tuhē huvihavuhuhetero mbatera nhaporemu ipojykaharetero ġa nhaporemu ġapojykaharetero nehē no,” ei Tupana'ga.
- 11 Ore jikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga pyryhetero ore ve. Aerē ti ga ore mongoi ojipyri ore mombytavo avuirama nehē no.
A'ereki ymyahũ Tupana'ga omongo pa ġwemimbotarimova'ea rehe. A'ea rupi ga ojapyaka ore rehe no. Heaporoġita ga ore mo'emo'eamo ojive javo hako. E'i ga:
- 12 “Tanhimboheteuka ti ġa pe jikatukaturu ġwaramo – kiroki ġa ojikogypy Cristo'ga rehe,” ei ga hako. Na tuhē. A'ereki Tupana'ga ojapyaka ypy gweaporoġitaro.
Aerē te ga imongopavi ġwemimbotarimova'ea rehe. Orojikogypy ore Cristo'ga rehe.
- 13 Ymya'ĩ pejiko pe Cristo'ga rehe no henduvame Cristo'ga mombe'ua a'itituhēva'ea.
Ġa e'i pe me: “Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejekote'varuhua,” ei ġa pe me.
Cristo'ga pavēi pe jikoty'aro ġwaramo Tupana'ga imondoi gwa'uvapyryva imombytavo pe pyri no pejikogame Cristo'ga rehe.
A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i: “Amondo ti ji jira'uvapyryva ġa pyri ġa pojykauka jijive nehē – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha a a'ero nhirembipojyka nehē.” A'ea Tupana'ga ei gwa'uvapyryva mondovo pe pyri.
- 14 Pyryva'ea gwa'uvapyryva ga imondoi nhande ve kiro. Nurã nhande ei ikwahava javo: Tupana'ga ti imombyryhetei nhande ve nhande pokoguka nhande mbopiro'yuka nhanderekote'varuhua hugwi nehē.
Ojipyri ti ga nhande rerohoukari nhande mombytavo avuirama nehē toko ti ġa jireheva'ero javo, xa'e nhande ikwahava.

Pyry hete ga nhande ve gwa'uvapyryva mondovo nhande pyri tanhimboheteuka ti ġa pe jikatukaturo ġwaramo javo.

Paulova'ea onhi'i Tupana'ga pe Éfesopeva'ea repyga

¹⁵⁻¹⁶Nurā jhi no, nhinhi'ġgame Tupana'ga pe ji nanhi'imbigi ga pe pe ndepyga.

—Ndepyry hete nde, a'e ji Tupana'ga pe. A'ereki nde erembojiko Éfesopeve'ġa Jesus'ga rehe ġa pokoga. Emombyry ti ġa pe, a'e ji ga pe jipi.

A'ereki ojipe'ġa pe mombe'u ji ve. “Éfesopeve'ġa ojiko hete Jesus'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe ikwehe,” ei ġa ji ve. “Oarō hete ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa nhaporemō,” ei ġa pe mombe'gwovo.

¹⁷Tupana'ga ko nhandepojykaharete'ga ruvihavuhete'ga Jesus Cristo'ga ruvihavuhete'ga. Gaha timbohete! A'ereki ga pyry katu katu nhandervete'ga. Ga pe ji ei pe ndepyga jipi:

—Ekwahaheteuka ti Éfesopeve'ġa pe nahanahā ji rekoi javo. Ndera'uva ti tombo'e ġa nde rehe nde monhimombaragwahavuka ġa pe. Ndera'uva ti tanderepiuka ġa pe ġa mboheaporoġitakatuavo nahanahā Tupana'ga rekoi javo, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

¹⁸Ga pe ji ei:

—A'ero ti gweaporoġitakatuheterame Éfesopeve'ġa ikwahavi oyvyteri pe nehē. Nurā ti ġa ei nehē: “Pyry hete ti nhande ve nehē. A'ereki Tupana'ga e'i opyryvamo nhande ve: 'Tuhu ti ġa upa avuirama ji pyri nehē,' ei Tupana'ga nhande ve.”

—Nahā ti ġa ei ojikheteavo nde rehe gworygworyvamo nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

Ga pe ji ei:

—Gweaporoġitakatuheterame ti Éfesopeve'ġa ikwahavi neremimbokatukatua ojive, a'e ji. Nurā ti ġa ei nehē: “Yvagi pe ti ikatu katu nhande ve nhaporemō nehē Jesus'gareheva'ero nhande rekoro ġwaramo. Tupana'ga ti nhande mongoi ojipyri jara'ġa ndeheve nehē no ġwemimo'ēhara'ġa. Ga pyri ti nhande rukatui ġa pavēi avuirama nehē,” e'i ti ġa ikwahava nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Nahā ti ejikwahavuka Éfesopeve'ġa pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

¹⁹Ga pe ji ei:

—Gweaporoġitakatuheterame ti Éfesopeve'ġa ikwahavi ndepopoakaheteheeta nehē. A'ea nde hepiukari ji ve ġa pe nhaporemō no – kiroki ġa ojiko nde rehe. Nurā ore ei: Ndepopoakaheteavo ġwaramo ti nde ore pokogi nehē no. A'ea ore ei, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰A'ereki Tupana'ga opopoakara pyvō Cristo'ga mbogwerava'ja omanove'ġa hugwi. Opopoakara pyvō jitehe ga Cristo'ga reroho ojipyri ga mboapyga ojohukoty rūi ga mongovo toko ti ga ruvihavuhetero yvagi pe okovo nhimoirūharamo javo. Nahā opopoakahetea pyvō Tupana'ga imombyryvi Cristo'ga pe. Na jitehe ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve opopoakahetea pyvō nehē no.

²¹Yvaga pype hete Tupana'ga omongo Cristo'ga ojohukoty rūi. Koji'i hete tuhē Cristo'ga popoakaramo ojipe'ġa hohe pa a'ero. Ipopoaka hete

nhandereaporoğita mbopyahui. A'ero ga nhandereaporoğita mbuhuri yvagi pe ojipyri no. Ga nhandereaporoğita mbopyahui toko ti ģa huvihavamo Jesus'ga pavēi yvagi pe javo. Ağwamo Cristo Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri yvagi pe okovo huvihavamo. A'ereki ymyahū Tupana'ga Cristo Jesus'ga mbuhu ojipyri imombyrymbyryva ga pe. Cristo Jesus'ga pavēi nhande jikoty'aro ģwaramo Tupana'ga na jitehe imombyryvi nhande ve no ga moirūuka. ⁷Nahā ti Tupana'ga hepiukari opyrykatukatua nhande ve avuirama nehē Cristo Jesus'ga manoro ģwaramo nhande repyga.

⁸A'ereki opyryhetero ģwaramo Tupana'ga pendekote'varuhua mombo pa hete pe jikoheterame Cristo Jesus'ga rehe. Pe rūi pemombo pejikote'varuhua pejihugwi. Tupana'ga reki omombo imombyrypota pe me ipotaro ģwaramo. Nurā ji ei: Omombyry tehe ga pe me. ⁹Aherekokatua kwepyyga ģwaramo rūi Tupana'ga imombyryvi ahe ve. A'ereki ga e'i: "Te'iyme ti ģa: 'Ji pyryro ģwaramo Tupana'ga imombyryvi ji ve.' A'lea ti ģa te'iyme. Tonhimboheteyme ti ģa a'ero," ei Tupana'ga. ¹⁰A'ereki Tupana'ga nhande mombyry. Cristo Jesus'ga pavēi nhande jikoty'aro ģwaramo Tupana'ga nhandereaporoğita mbopyahui toko katu ti ģa a'ero ojipe'ģa pokoga javo. A'ereki ymyahū nhandereaporoğita mbopyahua renonde Tupana'ga e'i: "Nahanahā ti ģa toko katu jipi ojipe'ģa pokoga nehē," ei ga.

Ojo'ja hete nhandereaporoğita

¹¹Pekwahava'ja ti a'ero. Ymya'ĩ jukwaha hete pe ndekoi judeus'ģarūiva'ero Tupana'gareheve'ģarūiva'ero. Judeusramo ore orokytiuka orerakwanhapira ore ko Tupana'gareheve'ero javo. A'ea rupi oro'e te'varuhu ore pe me a'ero ojikytiukare'ỹve'ģa.

¹²Pekwahava'ja ti. Ymya'ĩ pe ndapekoi Cristo'gareheva'ero pejikovo oreirū'ģarūiva'ero. Peko pe orere'yja'ģa rūi israelitas'ģa nde'yja'ģarūiva'ea judeus'ģa nde'yja'ģarūiva'ea. A'ereki pe ko ambotehea Tupana'ga pe. A'ero Tupana'ga nde'i pe me: "Tamombyry ti ji pe me." A'lea rūi Tupana'ga ei pe me. Nurā pe ndape'ei: "Aerē ti nhande hoi yvagi pe Tupana'ga pyri nhandejupa avuirama nehē." A'lea rūi pe ei. Ndapekoi pe Tupana'gareheva'ero. Nahā pe ndekoi pejikovo okote'varuhuve'ģa pyteri pe. ¹³Na tuhē. Ymya'ĩ irupeve'ģa ja pe ndekoi Tupana'ga hugwi pejikovo ģwaramo judeus'ģarūiva'ero. A'ereki ymya'ĩ pe ndapejikoty'ari ga pavēi.

Ağwamo reki pe ndekoi ira'agweve'ģa ja Tupana'ga hugwi pejikoty'aro ģwaramo Cristo Jesus'ga pavēi. Tupana'ga pavēi pe jikoty'ari kiro. A'ereki Cristo'ga gwekoa reka'voguka omanomo pe ndepyyga. ¹⁴A'ereki Jesus'ga nhandepy'a noğatu nhande jikoty'aro ģwaramo onhipavēi.

Ymya judeusramo ore nopoarōhetei. Pe na jitehe judeus'ģarūiva'ero pe norearōhetei no. Nhanenhoarōe'yma ko hovapiahava ja nhandepyteri pe. Aerē Cristo'ga nhande monhoarōuka nhande mbohoryva'javi Tupana'ga rehe. Nahā ga nhande mbojogwerekokatuavo. Ağwamo judeusramo ore roryvamo pe ndehe. Na jitehe judeus'ģarūiva'ero pe ndoryvamo ore rehe.

A'ero hovapiahava'java'ea ndogwerecoa'javi nhandepyteri pe. A'ereki nhanenhoarõe'yma opi nhande hugwi. ¹⁵A'ereki Cristo'ga omombi nhandejogwerekote'varuhua omanomo ġwaramo nhande repyga. A'ea rupi ga e'i: “Ndatekwava'javi kiro Moisésva'ea rembikwatijaragwera rehe,” ei ga.

Aherembikwatijara e'i judeus'ğa pe jate. Jesus'ga manoa renonde oronhimboheteavo judeusramo ore ei pe me judeus'ġarũiva'ea pe: Ore ve jate Tupana'ga onhi'ĩ. Pe me rui ga onhi'ĩ. Nahã ore ei ore ko pe hohe javo. A'ea rupi Moisésva'ea rembikwatijara ko nhanemonhoarõe'ymukava'ea a'ero.

Aherembikwatijara rehe ndatekwava'javi aġwamo. Judeusva'ero ore jikogame Cristo'ga rehe ga orereaporoġita mbopyahui. Na jitehe Cristo'ga pendeaporoġita mbopyahui no pe jikogame ga rehe judeus'ġarũiva'ero. Nhandereaporoġita mbopyahurame ga nhandereaporoġita mbojol'javi a'ero. Nahã ga nhandepy'a noġatu nhande monhoarõheteuka. ¹⁶Nahã yva rehe omanoro ġwaramo Cristo'ga nhandereaporoġita rerojiyi nhandereaporoġita mbopyahuavo. Omano ga yva rehe imombiga nhandejogwerekote'varuhua nhande mongovo oja'oro. “Nahã ti ji imombigi ġandekote'varuhua Tupana'ga pe nehẽ no,” ei ga.

¹⁷Cristo'ga uhu yvya koty pyryva'ea mombe'gwovo. “Tanoġatu ti judeus'ġarũive'ġa py'a – kiroki ġa oko irupeve'ġa ja Tupana'ga hugwi ga kwahave'yma ġwaramo,” ei ga. “Tanoġatu ti judeus'ġa py'a no – kiroki ġa oko ira'agweve'ġa ja Tupana'ga hugwi ga kwahava ġwaramo,” ei Cristo'ga pyryva'ea mombe'gwovo pe me ore ve no.

Pe me ga ei, a'e ji. A'ereki pe peko judeus'ġarũiva'ero. Ore ve ga ei, a'e ji. A'ereki ore oroko judeusva'ero. ¹⁸Nhande ve nhaporemo ga ei, a'e ji. A'ereki Cristo'ga manoro ġwaramo nhande repyga Tupana'ga ra'uva tuhẽ nhande pojyka nhande nhaporemo. Gara'uva nhande pokoga ġwaramo nhande nhi'iġi Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe.

¹⁹A'ero judeus'ġarũiva'ero pe ndapekoa'javi ambotehero Tupana'ga pe kiro. Ga nde'ial'javi pe me: “Jigwyriveva'ea rui pe ndekoi.” A'ea rui ga ei pe me aġwamo. A'ereki aġwamo pe peko oreiruramo pejikovo Tupana'ga remimo'ẽharamo ore javijitehe. Tupana'ga oko oreruvihavuhetero penduvihavuhetero no. Peko pe Tupana'ga re'yjamo.

²⁰Jesus Cristo'ga moirũhara'ġa ojikogypy Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ġa pavẽ. Aerẽ pe jikogi Jesus Cristo'ga rehe no. Ga pe ji ei onga pyhykava. A'ereki ġa ojikogypy Cristo'ga rehe pejikoga renonde. Jesus Cristo'ga pe tuhẽ ji ei onga pyhykava ruvihava. A'ereki ga rehe nhande xajiko ġa pavẽ. ²¹Ga pavẽ nhandejikoty'aro ġwaramo nhande nhaporemo xajogwereco katu katu nhandepyrypyryvamo tu katu ti Tupana'ga nhandepyteri pe jipi javo. Nahã ko nhande Tupana'ga rongapyryva ja gambohete'ava ja nhandejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavẽ nhandepojykaharete'ga pavẽ. ²²Na jitehe ga pavẽ pe jikoty'aro ġwaramo pehe Tupana'ga ra'uva pe mbojogwereco katu katu pe mombyrymbyryva pe pyri ti Tupana'ga ruvi jipi javo.

Paulova'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iğa judeus'ğarüiva'ea pe

3 ¹Jihi ko ako cadeia pype kiro. A'ereki ji aporavyky Jesus Cristo'ga pe ga mombe'gwovo pe me judeus'ğarüiva'ea pe Cristo'ga omano pe ndepyyga javo. Nurâ ojipe'ğa ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga Cristo'ga judeus'ğarüive'ğa pe javo.

²Pekwaha po pe Tupana'ga eagwera ji ve. Ymya Tupana'ga ei ji ve: “Eho eporavykyavo pyryva'ea mombe'gwovo Cristo'ga mombe'gwovo judeus'ğarüive'ğa pe. Tokwaha ti ға jipyryva ojive,” ei Tupana'ga ji ve. ³A'ero ga hepiukari ji ve ikwahavuka ji ve ғwembiepiukari pyre'yma. Tupana'ga rembiepiukara mombe'gwovo ji akwatija'ri pe me oji'i. ⁴Imonhi'iğame nhirembikwatijara po ti jukwaha pe me nhirembikwahava nehê. A'ereki Tupana'ga okwahavuka ji ve ғwembiepiukari pyre'yma Cristo'ga mombe'gwovo.

⁵Ymyahü Tupana'ga ndokwahakatuukari ahe ve ғwembiepiukari pyre'yma. Ağwamo reki ga ikwahaheteukari pyryve'ğa pe – kiroki ға oporavyky katu ga pe ganhi'iğa mombe'uhara'ğa Cristo'ga moirühara'ğa pavêi. Tupana'ga gwa'uva mondoi ға pyri tohepiuka ti jira'uva ға pe nhirembiepiukari pyre'yma javo.

⁶A'ero Tupana'ga ra'uva i'ei: “Judeus'ğarüive'ğa ti tuhu yvagi pe upa Tupana'ga pyri avuirama nehê judeus'ğa pavêi nehê,” e'i Tupana'ga ra'uva. “Ğa nhaporemoko gareheve'ğa Cristo Jesus'ga ra'oa. A'ero nahanahâ ga imombyryvi ға pe judeus'ğarüive'ğa pe judeus'ğa pe no Cristo Jesus'ga manoro ғwaramo ға ndepyyga. A'ereki pyryva'ea mombe'ua renduva ға jikogi ga rehe. A'ero ga imombori ғandekote'varuhua ға hugwi ға pojykavo.” Nahâ Tupana'ga ra'uva i'ei ikwahavuka Tupana'ga rembiepiukari pyre'yma pyryva'ea kwahavuka ganhi'iğa mombe'uhara'ğa pe Cristo'ga moirühara'ğa pe no.

⁷Pyryva'ea pe Cristo'ga mombe'ua pe Tupana'ga ei ji ve: “Paulo, emombe'u ti Cristo'ga judeus'ğarüive'ğa pe. Nahâ ti eporavyky ji ve,” ei ga. A'ero ga ji mbopopoakari opopoakara pyvõ toporavyky katu ti ga ji ve javo. Opyryhetero ғwaramo ji ve ga ji mongoi toko ti ga Cristo'ga mombe'uharamo javo.

⁸Jihi reki Jesus'gareheve'ğa gwyr'e'i'i pa garemimo'êhara'ğa gwyr'e'i'i pa ji rekotehei! Ji ve reki Tupana'ga pyryhetero emombe'u ti Cristo'ga pyrykatukatua judeus'ğarüive'ğa pe javo. Manameuhü ti nhande ikwahapavi Cristo'ga pyrykatukatua! Ndikwahapavi po ti nehê! ⁹Jypya Tupana'ga oapo pa hako. A'ea rupi ga ndohepiukari ғwemimbotarimova'ea. A'ereki ga nomombe'ukatui Jesus Cristo'ga hako. Ağwamo ji ve Tupana'ga ei opyryhetero: “Ekwahavuka ti ға pe nhaporemoko nhirembimbotarimova'ea nhirembiepiukari pyre'yma,” ei ga.

¹⁰Takwahavuka ti ji Cristo'gareheve'ğa pe a'ero. Tohepiuka ti ға ağwamo Tupana'ga rembikwahaparava ipopoakaheteve'ğa pe ipopoakaheteve'ğandeheve'ğa pe no – kiroki ipopoakaheteve'ğa omondomondouka ojipe'ğa ғwemimbotarimova'ea rehe yvagi pe ipopoakaheteve'ğandeheve'ğa pavêi. ¹¹A'ereki ymyahü Tupana'ga heaporoğita ppy hako. A'ero ga ei: “Omanomo ғwaramo ti Cristo Jesus'ga

ġapojkaharetero ojiheve'ġa mbojikogukari ojihe ġa nderua ji pyri nehē,” ei Tupana'ga ojapyakaypyavo gweaporoġitaro.

¹²Nurā nhandejikoty'aro ġwaramo Cristo Jesus'ga pavēi nhande ndipojihuvi. A'ereki nhande xa'e: Tupana'ga ko nhande rendu pota nhande arōheteavo. Nhande nhi'iġi Tupana'ga pe a'ero nhandejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe.

¹³Nurā ji ei pe me: Tapene'ouhūi pejikyhyjie'yma hahyrame ji ve ji pe ndepyga ġwaramo. A'ereki ġa ji mongi cadeia pype ji Cristo'ga mombe'urame pe me judeus'ġarūiva'ea pe. Hahyrame ji ve ojipe'ġa e'i: “Paulo'ga Éfesopeve'ġa arōhetei,” ei ġa pe mboheteavo. Pejoryjory ti a'ero!

Cristo'ga nhande arō hete

¹⁴Jiapyakaramo Tupana'ga pyryva rehe ji renypy'andurugi Jesus Cristo'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhandepojkaharete'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhinhi'ġa ga pe pe ndepyga a'ero. ¹⁵Ga pe gareheve'ġa nhaporemo ei apina'ga. Nahā ġa ei – kiroki ġa yvagi pe, kiroki ġa yvya koty no. A'ereki Tupana'ga oko ġanduvete'ga. ¹⁶Ji nhi'iġi Tupana'ga pe pe ndepyga. A'ero ji ei ga pe:

—Ndera'uva tombopopoaka Éfesopeve'ġa ndeaporoġita ġa mbokatuavo toko katu ti ġa javo. Nahā ti nde ġa pokoheteuka nehē. A'ereki nde ndepopoaka hete epyryhetero ekatukaturu. ¹⁷Ġandeaporoġita popoakaramo ti Cristo'ga ġa pojkai jipi a'ero. A'ereki ġa ojiko ga rehe, a'e ji Tupana'ga pe.

—A'ero nane'ymi ti ġa vy'ari jipi nde rehe nehē Cristo'ga rehe no ojogwehe nehē no. Oko katu ti ġa nde arōheteavo Cristo'ga arōheteavo no onhoarōheteavo nehē no. Noarōhetepigi ti ġa nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. ¹⁸Onhoarōheterame ti ġa ikwahavi Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pavēi nhaporemo nehē Cristo'ga nhande arō hete javo. “Nane'ymi ga nhande arō hete,” e'i ti ġa ojohupe nehē. “Nhande nhaporemo ga nhande arō katu katu!” Nahā ti ġa ei onhimomby'avo ikwahava oyvyteri pe nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Onhoarōheterame ti ġa ikwahakwahavi.

¹⁹—Ġa ti e'i jitehe a'ero nehē: “Ndikwahapavi reki nhande nahanahā Cristo'ga nhande arō hete javo. A'ereki tegwete ahereaporoġitapava hehe Cristo'ga ahe arōheteranuhūro ġwaramo,” e'i ti ġa nehē, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Cristo'ga remiarōhetea kwahaheterame tuhē ti nde javijitehe ġa ndekoi. Ndepyryva ti ġa herekopavi nehē, a'e ji Tupana'ga pe. A'ea pa ji apota ġa pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰Po nhande nhi'iġi Tupana'ga pe nahanahā ti emombyry ore ve javo, koji'i hete tuhē po ti ga imombyryhetei nhande ve nehē. Po nhande japyakai nahanahā ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve javo, koji'i hete tuhē po ti ga imombyryhetei opyryhetero nhande ve nehē. Nahā ga pyryhetero nhande ve opopoakara pyvō. Opopoakara pyvō ga nhande pojyka nhandereaporoġita mbopopoaka. ²¹Kiro ji ei ga pe a'ero:

—Tanemboukwaha ti Cristo Jesus'gareheve'ġa. Tanemboukwaha ti ġa nde kwahavuka ndepyryva kwahavuka no ndepopoakara kwahavuka no.

Cristo Jesus'ga rembipojykaro ġwaramo ti ġa tanemboukwaha avuirama nehē. Na tuhē! Amém! a'e ji Tupana'ga pe.

Cristo'gareheva'ero ti pejogwereko katu

4 ¹Nurā ji ei pe me jitekovo cadeia pype nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo ġwaramo. A'e ji pe me: Tupana'ga pe mo'emo'ē toko ti ġa Cristo'gareheva'ero okokatuavo javo. Nurā ti nane'ymi peko katu pejikovo garemimbotarimova'ea rehe, a'e hete ji pe me. ²Tapenhimbohetei'i'i ti. Penhimoġatyromba ti. Penhimomirana ti penhimonha'ngae'yma pejogwerekokatuavo penhoarōheteavo. ³Tupana'ga ra'uva pe pojykai pendeaporoġita mbojo'java pe monhoarōheteavo. Nane'ymi ti pejirokwa pejogwerekokatuavo a'ero inoġatuavo pejopy'a penhimonha'ngae'yma pejogwehe. A'ea ti pepota hete. Nahā ti pendeaporoġita ndojirojijyi imbojoyvyre'yma ojogwehe nehē. A'ea nhaporemo ji ehetei pe me.

⁴Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemo ko Cristo'ga ra'oa. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'oa. Nhande nhaporemo Tupana'ga ra'uva nhande pojyka. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'uva. Nhande nhaporemo ti Cristo'ga nhande reroho yvagi pe nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē Tupana'ga nhande mo'emo'eamo ġwaramo ojive. A'ea rehe jate ko nhande nhaporemo xanhimbovy'a.

⁵Nhande nhaporemo xako Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Ojipeji jate reki ko nhandepojykaharete'ga Cristo'ga. Ga rehe jate nhande nhaporemo xajiko. Nhande nhaporemo nhande nhimobatizaukarama nhande xa'e: Jesus Cristo'ga omano nhande ve nhandereaporoġitatiruahūa mombiga nhandereaporoġita mbopyahuavo no nhande jikogame ga rehe. A'ea pe jate nhande nhaporemo xa'e nhanenhimobatizauka.

⁶Nhande nhaporemo xa'e Tupana'ga pe nhandervuhavuhuhete'ga. Ga pe nhande nhaporemo xa'e nhandervete'ga. Ojipeji jate ko Tupana'ga. Gaha ipopoaka ojipe'ġa hohe pa. Nane'ymi ga oko yvya koty yvaga koty no ipojykapava. Ga nhande pojyka nhande nhaporemo.

⁷Nhande nanenani Cristo'ga pyryhetero imbuhua pyryva'ea nhande ve nhande mbokarakatuuka nahā ti pe ojipe'ġa pokogi javo. Ġwemimbotarimova'ea rehe ga rekoi nahanahā ji pe mbokarakatuuka javo. ⁸A'ea mombe'gwovo Tupana'ga rembikwatjarukara e'i hako:

“Ojiupirame yvate ga ġwembipyhyhara'ġa nderohoi ojupi ojirovia. A'ea rupi ga imondoi pyryva'ea vvyakotyve'ġa pe,” e'i Tupana'ga rembikwatjarukara hako.

⁹“Ojiupi ga yvate,” e'i. Nurā nhande ikwahavi gajvyvpyagwera yvate hugwi. A'reki ojiupia renonde ga ogy yvya koty ogwovo omanove'ġa gwyrri pe. ¹⁰Kiroki ga ogy Cristo'ga – gaha ojiupi yvate a'ero ogwovo yvaga aherovai nhaporemo okovo nhandepojykaharete'ga. “Tako ti ji vvyakotyva'ea pyri nanani vvyakotyve'ġa pyri nanani no yvagipeva'ea pyri nanani no yvagipeve'ġa pyri nanani no,” ei Cristo'ga ojyva. A'ea ga ei ojiupia no.

¹¹ A'ero ga imondoi pyryva'ea vyvakotyve'ġa pe opyryhetero javo jara'ġa pe: “Peko ti nhimoirūharamo pejigwovo ji mombe'ġwovo hajiheve'ġa pe,” ei Cristo'ga.

Jara'ġa pe ga ei: “Peko ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo nahanahã Tupana'ga ei pe me javo ġa pe,” ei Cristo'ga.

Jara'ġa pe ga ei: “Peropero ti peho pyryva'ea mombe'ġwovo ji mombe'ġwovo ġa pe ġa mbojikoguka ji rehe,” ei Cristo'ga.

Jara'ġa pe ga ei: “Pehepia katu ti ġa pokoga – kiroki ġa ojiko ji rehe. Pembo'e katu ti ġa nhinhi'iġa rehe no,” ei Cristo'ga.

¹² A'ea rupi ga ei: “A'ea ji ei pe me. A'ero ti pe nhombopopoakaakari penhomongokatukatuavo penhombobavujikwea nehẽ. A'ero ti pe poravykykwahavi Tupana'ga pe pejopokopokoga Tupana'ga remimbotarimova'ea kwahapavuka pejohupe nehẽ. A'ero ti pe pejogwereko katu pejikoheteavo Tupana'ga rehe pejikokatuavo nehẽ,” ei ga. “A'ereki jira'oa a'e ji pe me,” ei Cristo'ga.

¹³ A'ero tuhẽ ti ojo'ja nhande jikohetei Tupana'ga rehe nehẽ. Nhande ojo'ja Tupana'ga ra'yra'ga kwahahetei nehẽ no. A'ero ti nhande nhimbovyvyri nhandereaporoġitapyryvamo nehẽ. A'ero ti Cristo'ga javijitehe nhande rekokatui nhandepyryvamo nehẽ.

¹⁴ Nurã ti nhande ndiakoa'javi tayri'ġa ja nehẽ. Tayri'ġa gwerojijyjijyi'iuhu ojeaporoġita jipi ojipe'ġa eġa'erame ġa pe. Na jitehe po ojipe'ġa eġa'ei nhande ve no. Ojapyakavo tehe ġa nhande mbo'ei gweaporoġitate'varuhuavo nhande moandyandyipota o'mbero nehẽ. Nhanderekoa'jave'yname tayri'ġa ja ti nhande nianhimbo'eukari ġa pe nhaporemonehẽ. Ndirojijyjukara'jara'javi ti nhandereaporoġita nehẽ.

¹⁵ Xanhi'iġatu ti nhande a'ero a'itituhẽva'ea mombe'ġwovo nhanenhoarõheteavo nehẽ. A'ero koji'i ti nhande rekoi Cristo'ga ja nhandejikoty'a ga pavẽi nhandekovo ganhi'iġa rupi nhaporemonehẽ. A'ereki ga pe nhande xa'e nhaneakaġa. ¹⁶ A'ereki ga tuhẽ ko nhandepojykaharetea. Cristo'ga ra'oa xa'e nhande nhandejive nhandejikoga Cristo'ga rehe. Gaha nhande mohiġatu ti nhande mbojogwerekokatuavo nhande retakwera'ja. Okovo ġwemimbotarimova'ea rupi ga nhande mboporavykyparavuhui nhande mbojopokoga. Nahã ti koji'i nhande nhombopopoakari nhanenhombojikoga Tupana'ga rehe nhanenhoarõheteavo nhanenhomombyrymyryva nehẽ.

Ipyahu nhandereaporoġita

¹⁷ Nurã nhandepojykaharete'ga pavẽi jijikoty'aro ġwaramo ji ehetei pe me: Pepohi ti pejikoagwera hugwi. Peko ti peje'yja'ġa ja rui judeus'ġarũive'ġa ja rui – kiroki ġa ndojikogi Cristo'ga rehe. A'ereki ġa heaporoġita tehe okovo jipi.

¹⁸ Satanás'ga ndokwahavukari ġa pe ġandeaporoġita mbopyahuukare'yma Tupana'ga pe. Ypytunahivareheve'ġa'java'ero ko ġa ndekoi a'ero. Ġa

ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ãa ndokwahapotari ga. ¹⁹Nurã oyvyteri pe ãa ndapyryvi. A'ereki ãa ojipokwaha Tupana'ga kwahapotare'yma rehe. A'ero ãa nhikwava'eği okote'varuhua pe oakwahave'yma. Gwereco ãa ġwembireko'ğarũive'ğa no ãa nderekote'varuhuavo. Nahanahã ġa ndekote'vate'varuhupavi okote'varuhupotapota.

²⁰Pehe reki nanongara rehe rũi pe nhimbo'ei pejikogirẽ Cristo'ga rehe. Cristo'ga rehe pe penhimbo'e. Ga oko katu hete. ²¹Pehendu pe Jesus'ga mombe'ua ġa ga mombe'urame pe me. Ğa pe mbo'ei a'itituhẽva'ea rehe ikwahavuka pe me nahanahã Jesus'ga oko javo.

²²Gamombe'ua renduvame pe ikwahavi javo:

“Xapohi ti nhandereaporoğitaymyana hugwi. A'ereki nhandereaporoğitatiruahũrame nhande xako te'vate'varuhu nhanenhimoandyandyita nhanerembipotate'varuhuro ġwaramo,” pe'e pe ikwahava. ²³“Timbopyahuukara'jara'ja ti nhandereaporoğita. A'ero pyryva'ea rehe ti nhande japyakai nehẽ,” pe'e pe ikwahava.

²⁴“Xanhimboheaporoğitapyahuukari ti Tupana'ga pe hendukatuavo ganhi'iğa. Nhandereaporoğita mbopyahurame ti Tupana'ga nhande mongo katu nhande mombyryva nhande mongovo oji'ja nehẽ,” pe'e pe. “Ga nhande mombyryvame ti nhande rekoi a'itituhẽva'ea rehe nehẽ.” A'ea pe'e pe ikwahava pejikoga ga rehe gamombe'ua renduvame.

²⁵Nurã ti tape'mbea'javi. Pe napenani ti penhi'iğatu pejikotyve'ğa pe a'itituhẽva'ea mombe'gwovo. A'ereki nhande ko nhandejogwe'yjava'ea Cristo'ga pavẽi nhandejikoty'aro ġwaramo. ²⁶Penhimonha'ngarame ti tapekote'varuhui. Ypytuna renonde ti penhimonha'ngapi. ²⁷Penhimonha'ngapige'yymame kotihĩ ti Diabo'ga pe mongo te'varuhu nehẽ. A'ereki ga ko ite'varuhuve'ga Satanás'ga. Tapenhimongote'varuhuukari ti ga pe a'ero ga pokoge'yma.

²⁸Iporomive'ğa ti tomima'javyme kiro. Toporavyky katu ti ġa jipi ipyhykatuavo ojive. A'ero ti ġa herekoi timondo ti mo imbatere'yve'ğa pe javo.

²⁹Tapenhi'ite'varuhui ti pejohupe penhombotegwetee'yma. Penhi'iğatu ti pejohupe penhombopopoaka pejopokoga imombyryva pejohupe.

³⁰Tapemongovevehui ti Tupana'ga ra'uvapyryva. Gara'uvapyryva uhu upa pe pyri. A'ereki Tupana'ga e'i: “Amondo ti ji jira'uvapyryva ġa pyri nehẽ – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha hete ti a'ero ġandekoa jireheva'ero. Opyta ti jira'uva ġa pyri Cristo'ga mbuhua nehẽ. A'ero ti jijipyri ji ġa nderurukari Cristo'ga pe ġa mbopiro'yavo ġandekote'varuhua hugwi nhaporemo nehẽ,” ei Tupana'ga.

³¹Pepohi ti ġa'arõe'ymuhũa hugwi penhimboahivuhua hugwi no penhimonha'ngahetea hugwi no penhinhi'iğahyahiva hugwi no penhi'ite'varuhua hugwi no. Tapetiruahũi ti pejohupe. A'ea hugwi ti pepohi. ³²Pejogwereco katu ti. Pejoporogwety ti. Tupana'ga pyry pe me henonha'jave'yma pendekote'varuhua Cristo'ga manoro ġwaramo pe ndepyga. Ga ja ti tapehenonha'javi ojipe'ğa ndekote'varuhua pejive pepyryvamo ġa pe.

Tupana'gareheva'ero ti peko katu

5 ¹Tupana'ga nohenonha'javi pendekote'varuhua. Nurã ti peko Tupana'ga ja pejikovo gara'yramo garemiarõhetero. ²Penhoarõ hete ti. A'ereki Cristo'ga nhande arõ hete omanomo nhande repyga ojijukauka ãa pe. Nahã ga rekoï jukapyra'java'ero Tupana'ga pe. Nahã ga nhikwava'eãgame pyry Tupana'ga pe.

³Taperekoi ti penhimbireko'ãarũive'ãa. Ojipe'ãa no taperekote'varuhui'i'i ti ãa Tupana'ga remimo'ẽharamo pejikovo ãwaramo. Ojipeva'ea rehe ite'varuhuva'ea rehe nhaporemõ ti tapekoi. Tapepotaruhui ti ojipe'ãa apoa. Tapekoi'i'i ti na Tupana'ga remimo'ẽharamo pejikovo ãwaramo. A'ero po ti ojipe'ãa nde'i'i'i tuhẽ pe me nehẽ.

⁴Tapete'varuhui ti. Tapeakwahavi ti. Tapenhi'itehei ti. Tapejai ti ite'vava'ea. A'ea rehe nhaporemõ ndatekwava'javi Tupana'gareheva'ero pendekoro ãwaramo. Emo pyry hete pe'erame Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde!" A'ea ti pe'ji.

⁵A'ea ji epavi pe me. A'ereki ãahã ndohoi yvagi pe Tupana'ga pyri – kiroki ãa gwereko ãwembireko'ãarũive'ãa. Kiroki ndapyryvive'ãa ojipe'ãa ndereko te'varuhu – ãahã ndohoi yvagi pe no. Kiroki ãa opotaruhu ojipe'ãa apoa – ãahã ndohoi yvagi pe no. A'ereki nahã ãa mbatera arõ Tupana'ga arõa hohe. ãanduvihavuhuhete'ga rui ko Cristo'ga. ãanduvihavuhuhete'ga rui ko Tupana'ga. Ndohoi ti ãa yvagi pe Cristo'ga pyri Tupana'ga pyri upa nehẽ. A'ea pe pekwaha.

⁶Tapenhimoandyandyjukari ti ãa pe ãa eteherame. A'ereki ãa e'i okote'varuhua pe: "A'ea rupi nhande ndiakote'varuhui," ei ãa onhi'iteheavo o'mbero. Tapenhimoandyandyjukari ti ãa pe pejikoe'yma ãanhi'ãa rupi. A'ereki Tupana'ga noarõï nanongara ite'varuhua. Kiroki ãa oko te'varuhu Tupana'ga renduve'ãve'ãa – ãa ndehe ti Tupana'ga nhimonha'ngai a'ero nehẽ. ⁷Nurã ãanhi'ãa rupi rui ti peko ãa moirũe'yma. ⁸A'ereki nypytunahiva'javi pe me kiro.

Ymya'i pe peko ppytunahivareheve'ãa ja – kiroki ãa ndokwahavi hepiage'yma. ãa javijitehe pe ndapekwahavi. Peko te'varuhu pe Tupana'ga kwahave'yma. Aãwamo reki nhandepojoykaharete'ga Cristo'ga jikoty'aro ãwaramo pe pavẽi kojahua ja pe me. A'ereki pe Tupana'ga kwaha. Nurã ti peko katu kojahuarupive'ãa ja ikwahapyra'ãa ja Tupana'ga ra'yra'ãa ja.

⁹Gara pe ji ei ji erame: Kojahuarupive'ãa ja ti peko? Kiro ji imombe'ui pe me: Pejogwerekõ katu pa ti. Peko katu pa. Pemombe'u pa ti a'itituhẽva'ea ojipe'ãa moandyandyje'yma. Nanongara rehe Tupana'ga ra'uva nhande mbo'ei ikwahavuka nhande ve. ¹⁰Penhimbo'e ti takwaha ti ji nhandepojoykaharete'ga remimbotarimova'ea javõ Cristo'ga remimbotarimova'ea.

¹¹Ypytunimo ojipe'ãa ndekoi tianderepiagyme ti ãa javõ. A'ero ãa ndekote'varuhui. ãa ja rui ti peko a'ero. Tapekote'varuhui ti. A'ereki nanongara'ãa ndojogwerekokatui. Ndokokatui ãa. Nomombe'ui ãa a'itituhẽva'ea. Pe'ji ti ãa pe a'ero: "Tapekote'varuhua'javi ti. Pepohi ti

pejikote'varuhua hugwi imomboruka Cristo'ga pe pejikoga ga rehe.” A'ea ti pe'ji ġa pe ġandekote'varuhua mboukwahava.

¹²Oko te'varuhu ranuhū ġa onhimima tianderepiagyme ti ġa nhande rekorame a'ea rehe javo. Nimombe'upotari nhande ġandekote'varuhua. A'ereki a'ea rehe nhande niandepoyjayjari. ¹³Emo ti andepoyja hete imombe'gwovo ġa pe. Timombe'u ti ġa pe: Nahanahā pe pekote'varuhu. Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejikote'varuhua. Nahanahā ga pendekokatua pota. A'ea ti timombe'u ġa pe.

Nhande ġandekote'varuhua mboukwahavame nahā ġa pe ti ġa ndekote'varuhupigi a'ero nehē. A'ereki nhande rendukaturame ti ġa e'i nehē: “Na tuhē! Xako te'varuhu reki nhande,” e'i ti ġa. A'ero ti ġa jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua herojijyjijyita ojeaporoġita okovo kojahuarupive'ġa ja nehē. ¹⁴Nurā Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei:

“Pema'ē ti ikwahaheteavo!

A'ereki pe ndapekwahavi ġa ja

– kiroki ġa oki upa ikwahave'yma.

Pendeaporoġita tiruahū.

Nurā Tupana'ga pe pe ndekoi omanove'ġa ja ga kwahave'yma ġwaramo.

Pejirokwa ti imbopyahuuka pejeaporoġita Cristo'ga pe!

A'ero ti ga imboukwahavi pe me pendekote'varuhua.

A'ero ti pe pohiri pejikote'varuhua hugwi

pejikoga ga rehe nehē,” ei Tupana'ga rembikwatijarukara.

¹⁵Nurā peko katu tuhē ti. Ikwahave'yve'ġa ja rūi ti peko.

Penhimombaragwaha ti ikwahava. ¹⁶Pereko katu ti ġa jipi Cristo'ga mombe'ukatuavo ġa pe ġa ndetakwera'ja nehē. A'ereki ġa oko te'vate'varuhu onhimongyavo. ¹⁷Nurā pekwaha hete ti. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ti penhimombaragwaha. Ikwahave'yve'ġa ja rūi ti peko.

¹⁸Tapeheagwryryvi ti ahemboheagwryryva'ea gwove'y vinho gwove'y. A'ereki ahe i'uranuhūrame vinho a'ea ahe mbote'varuhu ahe mongovo tehe. Emo pejipojykauka ti Tupana'ga ra'uva pe penhimongokatuuka.

¹⁹Penhomoġita ti penhimby'yita. Penhimby'yi ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo Jesus'ga mombe'gwovo no imombe'gwovo ġandekokatua ġanemimombyryva nhande ve. Nahanahā ti penhimby'ymby'yi nhandepojy kaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mboheteavo ga rehe pejoryjoryvamo. ²⁰Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Apī, ndepiry hete nde imbhua ore ve. Ore roryryvamo neremimbuhupava rehe. Ehendu ti orenhi'iġa nde ve. A'ereki ore repyga Jesus Cristo'ga omano orepojy kaharete'ga.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe jipi.

²¹Peko ti penhonhi'iġa rehe pejopokoga pejogwerekokatuavo Tupana'ga rendukatukatuavo ġwaramo.

Hembirekove'ğa

22 Kunhano peko ti penhimbireko'ğa nhi'iğa rehe pejikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. 23 A'ereki akwaimbae'ğa oko ġwembireko'ğa pojkaharamo. Cristo'ga oko ojiheve'ğa pojkaharetero – kiroki ġa ojatyka tihendu ti Tupana'ga nhi'iğa javo. Na jitehe akwaimbae'ğa ndekoi ġwembireko'ğa pojkaharamo. Cristo'ga oko ojiheve'ğa mbopiro'yharamo imomboia ġandekote'varuhua ġa hugwi. Ga ko ġa'akağamo, a'e ji a'ero. Gara'oa a'e ji gareheve'ğa pe. 24 A'ereki Cristo'gareheve'ğa oko Cristo'ga nhi'iğa rehe gaha nhandepojkaharete'ga javo. Na jitehe ti kunha'ğa toko pa ġwembireko'ğa nhi'iğa rehe.

25 Cristo'ga oarō hete ojiheve'ğa omanomo ġa ndepyga. Na jitehe ti akwaimba'eva'ero pearō hete penhimbireko'ğa nderekokatuavo. 26 Cristo'ga omano ojiheve'ğa ndepyga tamo'emo'ē ti ji ġa jijive ġa mombyryva javo. Ombopyahu ga ġandeaporoğita ġa hendukaturame gamombe'ua. A'ereki ga ohy pa ġandeaporoğitatiruahūa ipe'avo ġa hugwi ġa hendukaturame gamombe'ua. 27 Cristo'ga omano ġa ndepyga tuhu ti ġa ji pyri okatuhetero javo. “Ndite'varuhui'i'i ti ġa otiruahūe'yma tuhē a'ero nehē,” ei ga. “Nurā ti ġa pyryvamo okokatuavo nehē,” ei ga omanomo.

28 Nhande tia'ngu nhandeja'oa nhanenhiarōheteavo. Na jitehe ti akwaimbae'ğa toarō hete ġwembireko'ğa ġa a'nguheteavo ġa pokoga. Kiroki ġa oarō hete ġwembireko'ğa – ġahā onhiarō hete. 29 A'ereki nhande nhaporemō niarōhete'e'yangavi nhandeja'oa. Tia'ngu reki nhande nhandeja'oa nhandejiporaka. Nahā Cristo'ga nhandepojkaharete'ga nhande arō hete ojiheve'ea nhande a'nguheteavo nhande pokoga.

30 A'ereki gareheve'ero nhande xako gara'oa re'yjava'ero tuhē, a'e ji.

31 Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Nurā akwaimbae'ğa ja'ogi uva'ğa hugwi oy'ğa hugwi no ġwembirekokaturo.

Ĥa ojogwerekoro ġwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ğa kunhahēa pavēi,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

32 A'ea rehe jijapyakaheterame ji akwaha onhimiva'ea ikatuheteve'ea, a'e ji. A'ea pe ji ei: Cristo'ga ojogwerekō gareheve'ğa pavēi – kiroki ġa ojatyka tihendu ti Tupana'ga nhi'iğa javo.

33 A'ero ji ei akwaimbae'ğa pe ġa ndetakwera'ja tuhē: Penhiarō hete pe. Na jitehe ti pearō hete ti penhimbireko'ğa a'nguheteavo ġa pokoga. Kunha'ğa pe ji ei no: Pemondo ti pejeaporoğita imohina penhimbireko'ğa nhi'iğa rehe.

Tayri'ğa; ġanduva'ğa; ġay'ğa

6 1 Tay'riro pehendu katu ti pejuva'ğa nhi'iğa penhy'ğa nhi'iğa no Cristo'ga rendukatuavo ġwaramo. A'ereki a'ea ko pyry Cristo'ga pe nhandepojkaharete'ga pe.

2 “Pemondo ti pejeaporoğita imohina pejuva'ğa ndehe penhy'ğa ndehe no,” ei Tupana'ga ikwatijaruka hako.

A'ea ji imombe'ui pe me. A'ereki a'ea Tupana'ga okwatijarukarypy Moisésva'ea pe amomybyry ti ға pe javo. 3 A'ereki garembikwatijarukara e'i:

“Po pemondo pejeaporoğita imohina pejuva'ğa ndehe penhy'ğa ndehe no,
a'ero ti pyryhetero pe me nehē.

Mbaigwe hete ti pe nduvi yvya koty pemañoa renonde nehē no,” e'i garembikwatijarukara.

4 Ğanduvamo tapemonhimonha'nganha'ngaukari ti peja'yra'ğa pejihe ja'javo ға pe. Pearō hete ti ға mbo'ekatuavo ға monhimomboaka. Pembo'e ti ға Cristo'ga nhi'iğa rehe nhandepojoykaharete'ga nhi'iğa rehe toko katu ti ға javo.

Ğapojoykahara'ğa; ğapyrive'ğa

5 Ojipe'ğapyriva'ero ipiro'ye'ÿva'ero pehendu katu ti ғанhi'iğa peporavykykatuavo ға pe. Pehendu katu ti ға nhi'ipo'ruavo. Pekihyji hete ti ға hugwi mara'ngu po ji jiporavykyte'varuhuavo ga pe javo. Peoporavyky katu ti pejikokatuavo Cristo'ga rendukatuavo ғwaramo.

6 Peko ti ojipe'ğa ja rüi. Opojoykahara'ğa gwepiagame ға oporavyky katu tianembohete ti ға javo. Ґa gwepiagelymame ға ndoporavykyi. Peko ti ға ja rüi. Pejipojoykahara'ğa pejepiagame ti peko ғанhi'iğa rupi. Ґa pejepiagelymame ti peko ғанhi'iğa rupi jitehe peporavykykatuavo. Cristo'gareheva'ero ti pejirokwa pejiporavykykatuavo pejipojoykahara'ğa pe pejoryjoryvamo nanongara Tupana'ga opota javo. 7 Peoporavyky pota ti pejipojoykahara'ğa pe. Pe'ji ti pejiyvyteri pe: “Nhandepojoykahara'ğa pe jate rüi nhande poravykyi. Nhandepojoykaharete'ga pe Cristo'ga pe nhande poravykyi no nhande poravykyrame ға pe.” A'ea ti pe'ji.

8 A'ereki pe pekwaha javo: “Po nhande xaporavyky katu nhandekokatuavo, a'ero ti Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga imomybyryvi nhande ve ikwepyga nehē. A'ereki Cristo'ga omomybyry okokatuve'ğa pe nhaporemō ikwepyga ға poravykykaturame. Omomybyry ga ipiro'ye'ÿve'ğa pe – kiroki okokatuve'ğa ojipe'ğa remimboporavykyve'ğa. Kiroki okokatuve'ğa oporavyky ojive jate ipiro'ÿve'ğa – ға pe Cristo'ga omomybyry no.” A'ea pe ei ikwahava.

9 Ğapojoykaharamo peko katu ti no pejirokwa pejipyrive'ğa nderekokatuavo penhimoheureka Cristo'ga pe pejihe nanongara Tupana'ga opota javo. Tape'ea'javi ti pejipyrive'ğa pe: “Po pe ndapeporavykyheteranuhüi, a'ero ti ji tiruahühetero pe me nehē.” A'ea rüi ti pe'ji pejikote'varuhue'yma ға pe.

Pekwahava'ja ti. Tupana'ga yvagipeve'ga oko pepojoykaharete'ga pepyrive'ğa pojoykaharete'ga no. Tape'ete'varuhua'javi ti ға pe. A'ereki ojo'ja ға ndekoi Tupana'ga pe ғapojoykahara'ğa ғapyrive'ğa pavēi. Kiroki ға oko te'varuhu – ға pe nhaporemō po ti ga ei peko te'varuhu pe javo nehē.

Jesus'gareheve'ğa mbopopoakahava

¹⁰ Nhiirũ, kiro ji ikwatijapavukari ģwerĩ imombe'gwovo pe me tapehendu katu ti Tupana'ga nhi'iga. Penhimbopopoakaruka ti nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe gapopoakahetea pyvõ penhimongovouka garemimbotarimova'ea rehe pejikoty'aro ģwaramo ga pavẽi.

¹¹ Soldados'ğa nduvihava'ga omongiuka itaheteve'ea nhaporemometal apopyra soldados'ğa pe tonhia'ngu ti ģa javo. “A'ero ojipe'ğa ndurame ģa movahiamo ti ģa popoakaro ģa pe nehẽ,” ei ga. “Ndokutugi ti ģa ģa nehẽ ģa itaheteve'ea mongiro ģwaramo,” ei ga.

Peko ti soldados'ğa ja penhia'nguavo. Penhia'ngu ti ite'varuhua hugwi.

Penhimbopopoakaheteuka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporemometal a'ero. A'ero ti pe napenhimoandyandyjukari Diabo'ga pe ite'varuhuve'ga pe nehẽ.

¹² A'ereki vvyakotyve'ğa rui nhande timovahĩ. Ndaha'oiva'ea ndahekoiva'ea a'ea reki nhande timovahĩ anhaģa Diabo'gapyriva'ea. A'ea ko oko ipopoakaheteve'ea ipopoakaheteve'ea reheve'ea no Cristo'gareheve'ġarũive'ğa nduvihavava'ea no. Cristo'gareheve'ġarũive'ğa nduvihavava'ea ģa pojykarogwaramo ģa pe ppytuna ja kiro. A'ereki ģa ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ģanduvihavava'ea noarõi Tupana'ga kwahavukare'yma ģa pe. Nhande timovahĩ Diabo'gapyriva'ea nhaporemometal anhaģa nhaporemometal a'ero. Yvatea gwyri pe a'ea ruvi okote'varuhuavo.

¹³ Nurã penhimbopopoakaruka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporemometal. Nurã ti pe popoakahetero anhaģa pe nhaporemometal Diabo'gapyriva'ea pe nhaporemometal nehẽ. Pepopoaka ti pe a'ea pe nehẽ a'ea pe mongote'varuhukapotarame nehẽ. Pejiko jitehe ti Tupana'ga rehe nehẽ a'ea movahĩhetepavame nehẽ.

¹⁴ Pejiko jitehe ti a'ero Tupana'ga rehe pepopoakaramo. Soldados'ğa onhimboavujikwe oku'ayvira mongiavo timovahĩ katu ti kiro javo. Peko pe soldados'ğa ja onhimboavujikwera'ğa ja pe imombe'urame a'itituhẽva'ea jate.

(Efésios 6.11)

Soldados'ğa omongi itaheteve'ea metal apopyra onhia'nguavo tegwete nhandepoti'a kutuhava javo. Peko pe soldados'ğa ja itaheteve'ea mongihara'ğa ja penhia'nguavo pejikokaturame. A'ereki pendekokatua rupi pe nhia'ngui.

15 Soldados'ğa gwereco sapatos xaho katu ti javo. Peko pe soldados'ğa ja sapatos rerekohara'ğa ja pe ikwahavame Cristo'ga mombe'ua pejipy'a noğatuuka jupe. A'ero ti pe hokatui imombe'gwowo ojipe'ğa pe no Tupana'ga onoğatu pota pepy'a javo ğa pe.

16 Soldados'ğa omombo ta'akwa'ria hendyva'ea ğa ndehe ğa movahĩrame tombote'varuhu ti okirame ğa pype javo. Ojipe'ğa soldados'ğa ğa movahĩrame opyhy opo pe itaheteve'ea o'ara piahava ta'akwara mombihava tokiyme ti nhande pype javo ğa imomborame hehe. Peko pe soldados'ğa ja o'ara piahava pyyhara'ğa ja pejikoheterame Tupana'ga rehe Diabo'ga mombihara'ga rehe. A'ereki ite'varuhuve'ga Diabo'ga pe mbote'varuhu pota toki hete ti nhinhi'iğa ğayvyteri pe ğa mongote'varuhuavo javo. Pejikoheterame Tupana'ga rehe Tupana'ga omombiguka Diabo'ga popoakara pe me.

17 Akanitara soldados'ğa opyhy inoğa onhia'nguavo tonupãyme ti ğa nhaneakağa javo. Peko pe soldados'ğa ja akanitara nohara'ğa ja pe pejikote'varuhua mombora kwahava'javame. Peko pe soldados'ğa ja akanitara nohara'ğa ja pejeaporoğita mbopyahua kwahava'javame no. A'ea nhaporemno ikwahava'javame peko pe ğa ja penhia'nguavo Tupana'ga ti nhande rerohoi yvagi pe nhande mombytavovo avuirama nehẽ javo. A'ereki penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

Soldados'ğa opyhy haimbejovaiva'ea xanhia'ngu ti javo. Peko pe soldados'ğa ja haimbejovaiva'ea pyyhara'ğa ja penhia'nguavo pejipojykaukaramo Tupana'ga ra'uva pe torembo'e ti Tupana'ga nhi'iğa rehe javo. A'ero ti pe ojipe'ğa mbo'ei a'itituhẽva'ea rehe nehẽ imboukwahava ğa pe ğandekote'varuhua nehẽ. Pe napenhimongote'varuhuukari ti ite'varuhuve'ga pe Diabo'ga pe ğa pavẽi nehẽ no ikwahava ğwaramo Tupana'ga nhi'iğa. Penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

18 Nane'ymi ti penhi'i hete Tupana'ga pe nahanahã ti emombyry ğa pe javo. Pejipokoguka ti Tupana'ga ra'uva pe pejipojykauka penhi'iğame Tupana'ga pe. Pejirokwa ti penhi'iğame ga pe. Penhi'i ti ga pe jipi. Pemombe'u ti ga pe garemimo'ẽhara'ğa nhaporemno epoko ti ğa javo.

19 Jihi ti ji mombe'u no. Pe'ji ti ga pe ji repyga: “Epoko ti Paulo'ga monhi'iğa tomombe'u ti ga nhinhi'iğa javo. Tomombe'u ti ga ojipe'ğa pe Cristo'ga mombe'ua nerembiepiukaripyre'yma ğa pojihuve'yma. A'ea ymyahũ ahe

ndokwahavi nerembiepiukariipyre'yma Cristo'ga mombe'ua. Epoko ti Paulo'ga a'ero tokwahavuka ti ga ġa pe javo.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe ji repyga.

²⁰Ymyahū Tupana'ga ei ji ve: “Ehoeho ti imombe'gwombe'gwovo Cristo'ga mombe'ua ġa pe nhaporemō nhirembiepiukariipyre'yma,” ei ga ji ve kako. A'ero ji hojiohoi imombe'gwovo. Nurā ġa ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga javo. A'ea pype ji rekoī aġwamo a'ero. Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero: “Epoko ti Paulo'ga tomombe'u ti ga ġa pojihuve'yma javo.” A'ea ti pe'ji ga pe. Nahā ti ji tambo'e katu ġa ikwahaheteuka ġa pe Cristo'ga mombe'ua nehē.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Éfesopeva'ea pe

²¹Kiro ji ei pe me: Tíquico'ga ti ji mombe'upavi pe me nehē nahanahā Paulo'ga rekoī javo. A'ero po ti pe ikwahavi nehē no. Tíquico'ga ko nhaneirū'ga ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Oko hete ga Tupana'ga nhi'iġa rupi. Orojiko ore ga rehe a'ero. A'arō hete ji ga. Oporavyky katu ga nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mombe'gwovo. ²²Kiro ti ji ga mondoukari pe pyri a'ero tomombe'u ti ga pe me orerekoa pepy'a noġatuavo pe mbohoryva'java nehē.

²³Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tonogatu nhaneirū'ġa py'a – kiroki ġa ojiko ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no, a'e ji. Na jitehe ji ei: Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ti tonogatu ġapy'a. Piry nhaneirū'ġa jikogi Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no. Ġa jikogame ti Tupana'ga tomonhoarō hete ġa Jesus Cristo'ga pavēi, a'e ji. ²⁴Tupana'ga ti tomomyry ġa pe nhaporemō – kiroki ġa oarō hete Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ga arōhetepige'yma tuhē, a'e ji.